Місячний Економічний Моніторинг України

№3 (173), березень 2014 року

Резюме

Тема місяця: Нездорові банки

Політика: Очікується, що в березні Україна отримає чотирирічну програму розширеного фінансування МВФ у сумі 12,35 млрд СПЗ (18,7 млрд дол. США за поточним курсом).

Реальний сектор: Промислове виробництво у січні впало на 21,3% дпр через затяжний військовий конфлікт на Донбасі і низький попит.

Енергетичний сектор: В березні було підвищено тарифи на газ, електроенергію та опалення.

Сільське господарство: За оцінкою, вища підтримка сільського господарства позитивно вплине на розвиток сектору.

Зовнішній сектор: Дефіцит рахунку поточних операцій у січні скоротився до 0,3 млрд дол. США через нижчий дефіцит торгівлі товарами (0,4 млрд дол. США).

Фіскальна політика: Парламент ухвалив зміни до закону про Державний бюджет на 2015 рік, щоб врахувати нові макроекономічні припущення та законодавчі зміни.

Соціальна політика: На початку березня парламент ухвалив зміни в пенсійному забезпеченні, щоб знизити дефіцит Пенсійного фонду.

Ринок праці: Реальна заробітна плата зменшилася на 17,3% дпр через підвищення темпів інфляції та запровадження військового збору.

Монетарна політика: В лютому споживча інфляція сягнула 5,3% дпм, що є найвищим рівнем з 1996 року.

Обмінний курс: В лютому обмінний курс гривні стрімко змінювався і суттєво знецінився.

Державний борг: У лютому уряд надав Фонду гарантування вкладів 5 млрд грн за рахунок спеціального випуску ОВДП на цю суму, а також рекапіталізував НАК «Нафтогаз» на суму 10 млрд грн.

Тема місяця: Нездорові банки

Чи є надія для банківської системи?

Віталій Кравчук

Зовсім нещодавно виглядало ще так, що Україна має активний і здоровий банківський сектор. В кінці 2013 року в країні діяло 179 банків. Банківський бізнес був достатньо цікавим, щоб залучити 26 нових банків у 2009-2013 роках. Найбільші 10 банків мали 54% активів банківської системи, а 40% припадало на найбільші п'ять банків. Це дозволяло сформувати досить активне конкурентне середовище. Банківський сектор залишався прибутковим другий рік поспіль після кількох років втрат, пов'язаних з кризою. Недіючі кредити залишались високими на рівні 13% від валових кредитів, але банки створили резерви для покриття цих втрат у минулі роки.

Однак за цим фасадом була менш приємна реальність. Багато з дрібніших банків були лише складовими схем із відмивання грошей або мінімізації податків та відмовлялись розкрити своїх власників. Навіть більші банки часто мали небезпечно велику вразливість до кредитів, виданих іншим частинам бізнес-групи. До того ж велика кількість банків уникнули збитків, відмовляючись визнавати наявність проблемних кредитів та формувати відповідні резерви. Банки були винні НБУ 80 млрд грн за рефінансування видане під час кризи 2008-2009 років. Незважаючи на зусилля НБУ протягом кількох років, багато банків залишились відкритими до ризиків втрат за кредитами в іноземній валюті, виданих позичальникам без доходів в іноземній валюті, або іншого захисту від коливань курсу. Це робило банки вразливими до коливань курсу гривні.

Коли почалась криза, ефект міг бути схожий на руйнівний шторм. Вже слабкі банки стикнулись із зростанням частки проблемних кредитів через знецінення гривні, втрату Криму та військові дії на Донбасі. Вони також мали справу із періодами різкого відпливу вкладів, зусиллями власників по виведенню коштів закордон та політиками, що намагались завадити банкам вимагати повернення грошей за частиною кредитів. За даними НБУ, з початку 2014 року до лютого 2015 року фізичні особи зняли 67 млрд грн гривневих вкладів та 10,3 млрд дол. США вкладів в іноземній валюті. На початку 2015 року банки визнали що 19% кредитів є проблемними, але, найвірогідніше, їх є суттєво більше.

Тому, досить несподівано, що з 15 найбільших банків (на 1 січня 2014 р.) 13 ще працюють, а з наступних 20 банків – 15 ще на ринку і переважна більшість вкладників досі мають доступ до своїх вкладів. До того ж деякі власники банків готові докапіталізувати свої банки для збереження їх у власності, а інші банки мали зайву ліквідність на суму 26 млрд грн, яку вони утримують інвестованою в депозитні сертифікати НБУ. Хоча деякі банки отримали допомогу від НБУ, інші банки повертали кредити та змогли проводити свою діяльність належним чином. Загалом, ці факти вказують на запас міцності у банківській системі, і якщо банки змогли працювати до цього часу, вони, найвірогідніше, уникнуть розвалу в майбутньому.

Звичайно ризики залишаються. Фізичні особи з гривневими вкладами в межах гарантованої суми майже напевне отримають свої гроші, оскільки держава може по суті надрукувати необхідні гроші (це дозволяється за програмою МВФ). Однак юридичні особи з вкладами в ліквідованих банках мають значно більше перешкод до повернення своїх грошей і кожен провал банку ще більше підриває довіру до банківської системи. Держава по суті пообіцяла за потреби рекапіталізувати вісім найбільших банків і забезпечити їх подальшу діяльність. Однак четвертий за розміром банк «Дельта банк» потрапив під тимчасову адміністрацію. Це може мати непередбачувані наслідки для довіри до банків через вплив на інші банки. Якщо ще один «системний» банк піде по шляху до ліквідації – це може розвалити ринок.

Крім того залишається величезна проблема з кредитуванням та проблемними кредитами. За облікової ставки у 30% річних банк може вкласти кошти вкладників у місячний депозитний сертифікат НБУ піж 27% та виплачувати відсотки у розмірі 23% із дуже невеликим ризиком. Тому банки мають небагато стимулів до кредитування. В результаті, якщо банк має велику частку проблемних кредитів, він може потребувати додаткову ліквідність для покриття розривів між поверненням боргів та виплатами за вкладами. Тому навіть порівняно безпечне кредитування на підтримку робочого капіталу може зменшитись, а більш ризикові кредитні програми можуть бути скасовані або за ними може бути встановлена нереально висока ставка для покриття ризиків.

В цілому, МВФ доречно фокусує велику частину Програми з Україною на реформах у банківському секторі, оскільки провал банківського сектору унеможливить реформи, а недокапіталізований банківський сектор, що загруз в проблемних кредитах, знищить кращі шанси на відновлення економіки. Отже, оздоровлення банківського сектору повинне бути одним із найперших напрямків до реформ.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Місія МВФ погодилася збільшити фінансування України

МВФ. 11 березня Рада директорів МВФ схвалила нову чотирирічну програму в рамках механізму розширеного фінансування (EFF) для України у сумі 12,35 млрд СПЗ (близько 17,5 млрд дол. США). Ця програма замінює програму стенд-бай, відповідно до якої у 2014 році Україна отримала позики на суму 3 млрд СПЗ (4,7 млрд дол. США), а загальний обсяг фінансування у 2014-2016 роках мав скласти 11 млрд СПЗ.

Так, 12 лютого місія МВФ узгодила з українськими посадовцями програму економічних реформ, яка має бути підтримана новою програмою. Програма передбачає невідкладні заходи для забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності, а також поступові структурні реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-клімату та залучення інвестицій. На початку березня уряд оголосив, що Україна виконала всі попередні умови отримання фінансування від МВФ (зокрема, було внесено зміни до Закону про Державний бюджет на 2015 рік та пенсійного законодавства, а також підвищено енергетичні тарифи).

Війна на Сході. 12 лютого лідери України, Росії, Німеччини та Франції склали новий план мирного врегулювання, покликаний припинити війну на Донбасі (другий Мінський план). Документ передбачає, зокрема, відведення важких озброєнь від лінії фронту обома сторонами конфлікту. Однак проросійські бойовики та російські війська зупинили активний наступ, що був розпочатий у січні, лише майже через тиждень після складання плану. В результаті бойових дій українські війська втратили контроль над кількома ділянками території поблизу Донецька та Дебальцеве. У свою чергу, українські війська відсунули лінію фронту від Маріуполя, покращивши його безпеку. Очікується, що активні бої відновляться у найближчі місяці, оскільки Росія намагається використати війну як інструмент дестабілізації України та впливу на політику українського уряду.

Реальний сектор: Падіння продовжується

Секторальні тенденції. Промислове виробництво у січні впало на 21,3% дпр через затяжний військовий конфлікт на Донбасі і низький рівень попит.

Видобуток у добувній промисловості знизився на 24,1% дпр. Кам'яного і бурого вугілля у січні вдалось видобути на 51,9% дпр менше, оскільки велике вугільне підприємство в Авдеєвці зупинило роботу.

Падіння обсягів переробної промисловості прискорилось до 21,1% дпр. Металургія та хімічне виробництво знизило виробництво відповідно на 18.9% і 21,6% дпр, оскільки погіршились логістичні проблеми. Падіння машинобудування прискорилось до 32.5% дпр через низький внутрішній та зовнішній попит. Зокрема, виробництво транспортних засобів знизилося в п'ять разів, тоді як виробництво локомотивів – майже в шість разів.

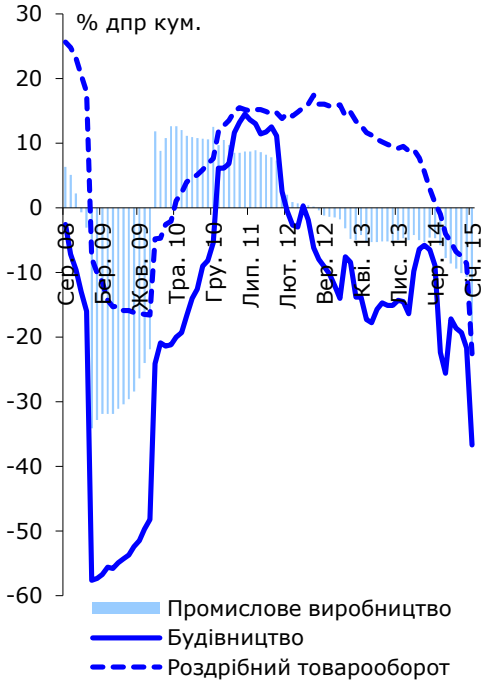
Виробництво продуктів харчування (за винятком тютюну та напоїв) знизилось на 10,8% дпр, найвірогідніше, внаслідок низького внутрішнього попиту та зниження обсягів експорту до Росії. Позитивний вплив автономних торгових преференцій з боку ЄС не зміг повністю компенсувати негативний вплив нетарифних бар'єрів, запроваджених Росією.

Виробництво та розподілення електроенергії знизилось на 16,5% дпр в основному відносно теплу погоду в січні цього року.

У січні падіння обсягів роздрібної торгівлі підприємств склало 23.6% дпр. Це відображає зниження купівельної спроможності населення через скорочення реальних наявних доходів.

Населення: 45,5 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Тенденції реального сектору

Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим
Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Будівництво впало на 36,7% дпр через військовий конфлікт, фінансові обмеження, з якими зіштовхуються компанії, і низький рівень податкових капітальних витрат.

Енергетика. Україна підвищує енергетичні тарифи

Тарифи та ціни. В березні Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕ), підвищила ціну на газ для промислових споживачів на 56% з 5700 до 8900 грн за 1000 кубометрів. НКРЕ підвищив газовий тариф для виробників теплової енергії з 1 квітня вдвічі з 1309,20 грн за 1000 кубометрів до 2994,30 грн. Водночас тариф на теплову енергію, вироблену цими підприємствами, в середньому зріс на 71,8% до 537,2 грн/Гкал в залежності від виробника. НКРЕ також з 1 квітня підвищив тарифи на газ для населення в 2-6 разів в залежності від обсягів споживання. Найбільше зростання відбулось для населення, яке використовує газ для приготування їжі (в сім разів).

НКРЕ також підвищила тарифи на електроенергію з 1 квітня на 19% (до 36,6 коп. за кВт/год.) для населення, що використовує до 100 кВт/год. на місяць, на 104% (до 63 коп.) для населення, що споживає 100-150 кВт/год. на місяць, на 50% (до 63 коп.) для населення, що споживає 150-600 кВт/год. на місяць, у 3,3 рази (до 140,7 коп.) для населення, що використовує 600-800 кВт/год. на місяць, та на 5% (до 140,7 коп.) для населення, що споживає більше 800 кВт/год. на місяць. Тарифи далі підвищуватимуться у вересні 2015 року, березні та вересні 2016 року та березні 2017 року. Водночас регулятор знизив коефіцієнт для електроенергії, спожитої в нічний період, з 0,7 від основного тарифу до 0,5. Нічний тариф можуть використовувати лише ті домогосподарства, які обладнані спеціальними лічильниками.

Підвищення енергетичних тарифів покращить фінансове становище «Нафтогазу» та спонукатиме енергоспоживачів впроваджувати заходи з енергозбереження. Очікується, що малозабезпечені домогосподарства будуть захищені підвищенням рівня охоплення житловими та комунальними субсидіями.

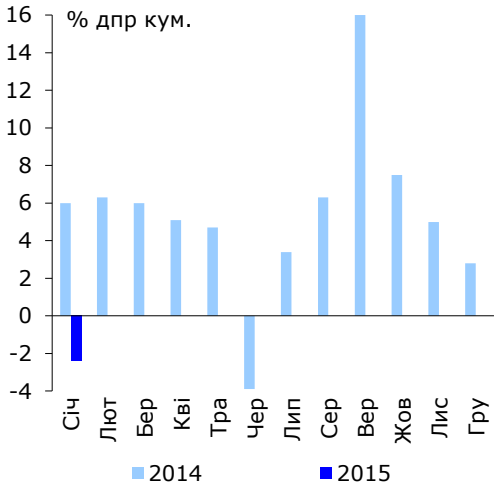
Газ. В середині лютого «Нафтогаз» припинив газопостачання на окуповані території на Сході України через пошкодження газопроводу. У відповідь «Газпром» заявив про початок прямих поставок природного газу на цю територію в рамках загального контракту з «Нафтогазом». Українська компанія відмовилась платити за обсяги газу, який постачався на окуповані території напряму, і звинуватила «Газпром» в недотриманні контракту та непостачанні заявлених добових обсягів газу. Газова суперечка мала результатом нові домовленості, досягнуті 2 березня, за якими «Нафтогаз» платитиме виключно за газ, що постачається через газовимірювальні станції, узгоджені з «Укртрансгазом». Як очікується, ці домовленості мають послабити побоювання ЄС щодо транзиту газу в Європу та попередити зупинення газопостачання з Росії в Україну.

Аграрний сектор: Вища підтримка сільського господарства

Виробництво та споживання. Валова продукція сільського господарства скоротилася у січні 2015 року на 2,4% дпр. Зокрема, виробництво м'яса впало на 3,2% дпр, а виробництво молока зменшилося на 2,1% дпр. Виробництво домогосподарств скоротилося на 4,1% дпр. Найвірогідніше, це зумовлене відносно більшим зростанням цін палива та кормів порівняно з цінами готової продукції. Водночас виробництво підприємств впало лише на 0,7% дпр.

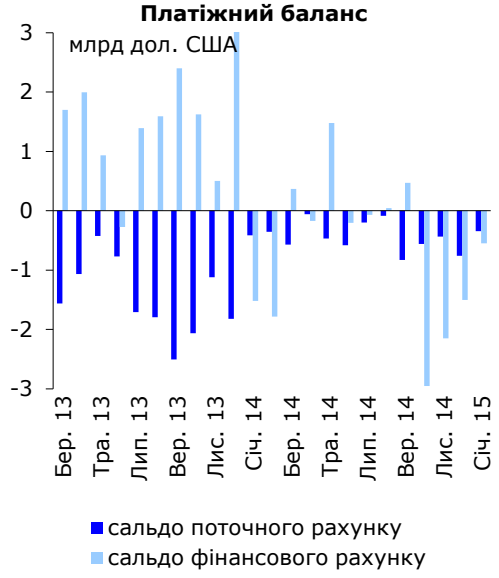
Незважаючи на сповільнення економіки, обсяг реалізованої сільськогосподарської продукції зріс у січні на 13,0% дпр. Особливо збільшилися продажі експортно-орієнтованої продукції. Зокрема, обсяги реалізації насіння соняшника збільшилися на 120.6% дпр, продажі сої зросли на 38.1% дпр. З іншого боку, реалізація молока та м'яса, які в основному йдуть на внутрішнє споживання, зросли лише на 2,7% дпр та 5,3% дпр відповідно.

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Державна політика. Верховна Рада схвалила на початку березня зміни до Державного бюджету. Так, 300 млн грн виділено на компенсацію відсоткової ставки по кредитам наданим сільськогосподарським виробникам. Це може мати позитивний ефект – згідно з опитуваннями, дефіцит фінансових ресурсів є одним з основних бар'єрів росту для малих та середніх аграрних підприємств. Крім того, значна частка капіталу покинула сільськогосподарський сектор України через значні політичні ризики.

Уряди Ізраїлю та Канади виділили грант у сумі 350 млн грн на розвиток малих та середніх ферм у Південній Україні. Очікується, що у 2015 році 1000 ферм візьме участь у проекті. Вони отримують гранти на навчання, експертну підтримку та придбання обладнання. Такі програми є цінними, оскільки малі ферми перебувають у менш вигідному, порівняно з великим підприємствами, становищі стосовно доступу до знань та фінансових ресурсів.

Фіксований сільськогосподарський податок відтепер є однією з підкатегорій єдиного податку. Критерії, що надають право сплачувати цей податок залишилися незмінними. Ця інновація, найвірогідніше, не вплине на виробників, але полегшить адміністрування фіксованого сільськогосподарського податку. Також максимальне значення плати за ріллю, пасовищ та сіножатей збільшили з 0,1% до 1,0%. Поки що не зрозуміло, чи максимальні значення платежів будуть використовуватися на практиці.

Зовнішній сектор: Дефіцит фінансового рахунку скоротився

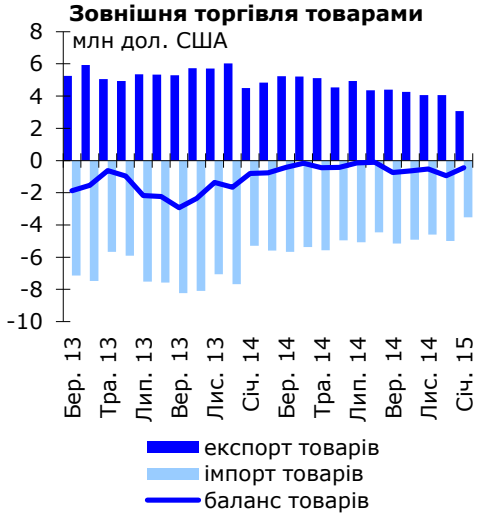
Дефіцит рахунку поточних операцій у січні скоротився до 0,3 млрд дол. США через нижчий дефіцит торгівлі товарами (0,4 млрд дол. США). Торгівля послугами лишалась майже збалансованою на рівні 0,1 млрд дол. США.

Експорт товарів скоротився на 31,6% дпр через припинення виробництва деякими виробниками на окупованих територіях, а також через обмежений доступ до російського ринку. Найбільше знизився експорт мінеральної продукції (на 56,9% дпр) через нижчий рівень виробництва, а також переорієнтацію на внутрішній ринок. Експорт продукції машинобудування скоротився на 45,2% дпр, оскільки доступ до російського ринку, ключового ринку збуту галузі, лишався обмеженим. Припинення виробництва на окупованих територіях та проблеми з логістикою (включаючи обмежений доступ до сировини) призвело до падіння експорту металургійної продукції на 32,5% дпр та зниження експорту хімічної продукції на 25,3% дпр. Нарешті, експорт продовольчих товарів знизився на 15,8% дпр через запроваджені Росією нетарифні заходи, які не було повністю компенсовано перевагами від автономних торговельних преференцій з боку ЄС. Експорт послуг скоротився на 42,2% дпр через високу економічну та політичну нестабільність.

Імпорт товарів скоротився на 33,4% дпр через нижчу купівельну спроможність та імпортозаміщення. Неенергетичний імпорт скоротився на 59,1% дпр, включаючи падіння на 61,8% дпр імпорту продовольчих товарів через низький споживчий попит, а також падіння на 63,3% дпр імпорту промислової продукції. Скорочення імпорту мінералів сягнуло 21,4%, оскільки відновлення поставок газу з Росії та реверсні поставки з Європи були меншими, ніж імпорт природного газу у січні 2014 року. Імпорт послуг скоротився на 32,2%.

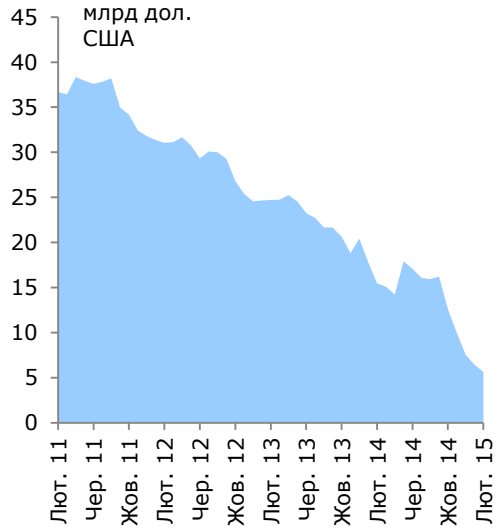
Дефіцит фінансового рахунку та рахунку операцій з капіталом скоротився до 0,5 млрд дол. США, в основному через додатне сальдо за торговими кредитами. У грудні відбулось значне погашення торгових кредитів, що створило значний негативний тиск на баланс фінансового рахунку. У січні чистий притік ПІІ становив 0,1 млрд дол. США. Сальдо за операціями з кредитами та облігаціями було від'ємним на рівні 0,7 млрд дол. США. Банки

Зовнішня торгівля товарами

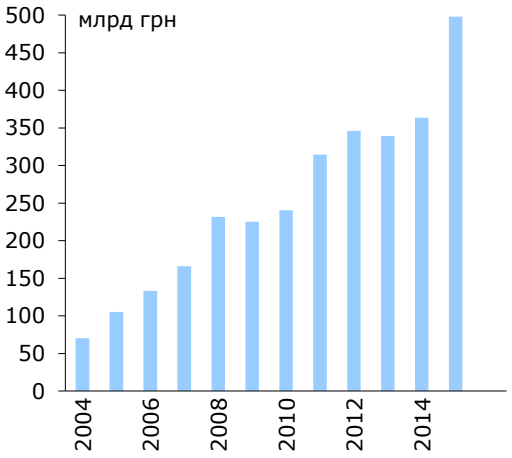
Джерело: попередні оцінки НБУ

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Доходи Державного бюджету

* план
Джерело: Державне казначейство, Закон про Державний бюджет на 2015 рік

та реальний сектор мали обмежений доступ до зовнішнього фінансування (дефіцит відповідно у 0,2 млрд дол. США та 0,4 млрд дол. США). Дефіцит за операціями з кредитами та облігаціями на рівні 0,1 млрд дол. США також спостерігався і для сектору державного управління. Нарешті, у січні відбувся притік готівкової валюти до банківської системи (0,1 млрд дол. США).

Фіскальна політика: Ухвалено зміни до Державного бюджету

Зміни. Парламент ухвалив зміни до закону про Державний бюджет на 2015 рік, щоб врахувати нові макроекономічні припущення і зміни в податкових та інших законах. Зокрема, нові бюджетні показники ґрунтуються на обмінному курсі у 21,7 грн за дол. США (раніше 17 грн за дол. США) та зниженні реального ВВП на 5,5% (раніше 4,7%). Вищий обмінний курс та вища інфляція за оцінкою сприятимуть отриманню більших доходів, але вимагатимуть більшого фінансування на обслуговування боргу. В лютому уряд також запровадив додаткові ввізні мита у 10% на продовольчі продукти і 5% на промислові товари (будуть чинними протягом 12 місяців). В результаті план доходів Державного бюджету було підвищено на 4,7% до 498 млрд грн. Такий план виглядає оптимістичним, якщо уряд не зможе успішно знизити зловживання в податковій системі та мінімізацію податків. Водночас уряд надалі збільшив дефіцит Державного бюджету (на 12,6 млрд грн до 76,3 млрд грн), що занадто оптимістично. Зокрема, надходження від приватизації у 17 млрд грн навряд чи буде отримано з огляду на високу економічну та політичну невизначеність.

Виконання бюджету. В січні доходи Державного бюджету знизились на 11,7% дпр внаслідок падіння неподаткових надходжень. Зокрема, НБУ взагалі не спрямував прибутку до Державного бюджету (порівняно із 4,0 млрд грн у січні 2014 року). Водночас податкові надходження до Державного бюджету зросли на 6,0% дпр завдяки законодавчим змінам, інфляції та знеціненню гривні. Зокрема, доходи від ПДФО зросли втричі через вищу частку ПДФО, яка надходить саме до Державного бюджету, вищі ставки на пасивні доходи та запровадження військового збору. Знецінення гривні сприяло стрімкому зростанню доходів від ПДВ та акцизів із ввезений товарів (відповідно на 29,1% дпр та 86,7% дпр). Водночас нижче внутрішнє виробництво та споживання призвели до зниження ПДВ із вироблених в Україні товарів на 12,0% дпр. Чисті доходи від ПДВ було підтримано нижчим відшкодуванням (на 7,0% дпр), хоча відповідно до офіційних даних на сьогодні відсутня прострочена заборгованість із відшкодування ПДВ. Погіршення фінансових результатів компаній та ймовірне зниження авансових платежів призвело до падіння доходів від ППП на 39,9% дпр.

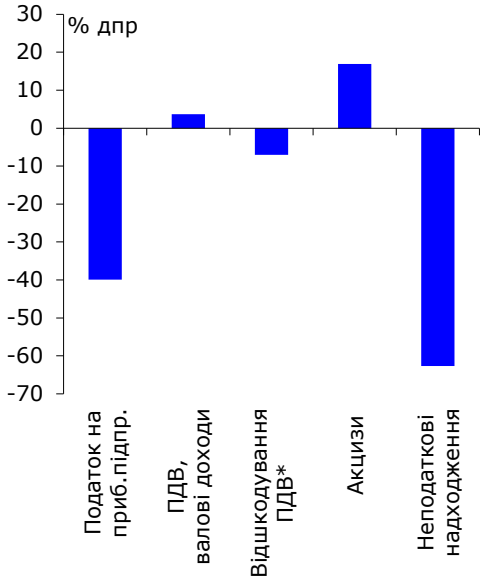
Разом з тим доходи загального фонду Державного бюджету було виконано лише на 62,7% від плану, оскільки неподаткові надходження становили лише 10,1% від плану (через відсутність трансферту прибутку НБУ). Податкові доходи було недовиконано на 16,3% від плану через нижчі, ніж планові надходження від усіх основних податків, окрім ПДВ. Тому уряду, ймовірно, все ж доведеться секвеструвати бюджет пізніше цього року.

Вищий за плановий дефіцит Державного бюджету (на 9,2 млрд грн) не зміг достатньо компенсувати нижчі доходи. В результаті видатки загального фонду Державного бюджету були на 10,5% нижчими за план. Найбільший рівень виконання традиційно мали статті соціального захисту (97,8%) та державного управління (93,6%). Оборону було профінансовано на 82,8% від плану. Рівень фінансування видатків за іншими функціями переважно становив менше 80% від плану.

Соціальна політика: Подальші зміни у виплаті пенсій

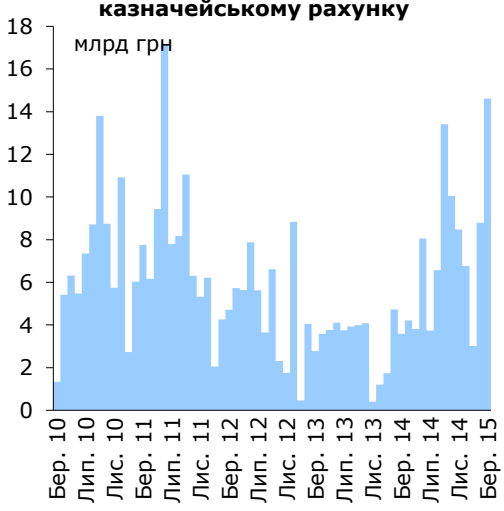
Пенсії. На початку березня парламент ухвалив зміни до пенсійного законодавства, які були запропоновані урядом для зниження дефіциту Пенсійного фонду. Зокрема, пенсії працюючим

Зростання доходів Зведеного бюджету у 2014 році

* Відшкодування ПДВ готівкою (без врахування ПДВ-облігацій)
Джерело: звіти Державного казначейства

Баланс коштів на Єдиному казначейському рахунку

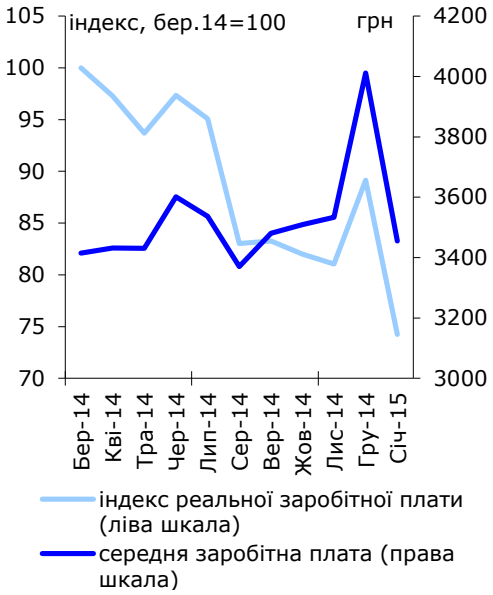

* на початок місяця
Джерело: Державне Казначейство

пенсіонерам буде знижено на 15% до їх повного виходу на пенсію. Крім того, пенсію прокурорам, суддям та державним службовцям не сплачуватимуть, якщо вони надалі обійматимуть відповідні посади. Також було переглянуто схеми раннього виходу на пенсію для окремих професій (шахтарі, пілоти, працівники сільського господарства, тощо). Очікують подальші кроки в пенсійній реформі в найближчому майбутньому. Такі кроки можуть включати скасування спеціальних пенсій, а також запровадження накопичувальної пенсійної системи. Тоді як перший крок є бажаним, другий варто відкласти, оскільки він вимагає більшої фінансової стабільності Пенсійного фонду та довіри людей до уряду.

ЄСВ. Парламент переглянув критерії щодо права компаній сплачувати нижчу ставку єдиного соціального внеску (ЄСВ), оскільки попередні правила обмежували таку можливість для переважної більшості компаній. За новими правилами компанії можуть сплачувати той самий ЄСВ за своїх працівників, але збільшивши їх заробітну плату. Так було скасовано норму щодо обов'язкового розміру ЄСВ у 700 грн. Мінімальне збільшення середньої заробітної плати тепер становить 20%, а не 30%. Коефіцієнт зниження звичайної ставки залежатиме від різниці між новим рівнем заробітної плати і попереднім. Якщо компанії збільшать заробітні плати на 150% або більше, ставка ЄСВ становитиме 40% від звичайної ставки. В результаті, ймовірно, більше компаній зможуть розпочати сплачувати вищі офіційні заробітні плати з відповідним зниженням сплати заробітної плати в конверті. Водночас вплив може бути обмеженим не дуже високою довірою до уряду.

Середня заробітна плата*

*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Ринок праці: Стрімке падіння реальної заробітної плати

Середня номінальна заробітна плата в січні 2015 року зросла на 9,1% дпр внаслідок індексації на інфляцію. Реальна заробітна плата зменшилася на 17,3% дпр через підвищення темпів інфляції та запровадження військового збору (як додатку до податку з доходів фізичних осіб).

Зростання заробітної плати в промисловості (на 8,5% дпр) було одним з найменших по економіці. Зокрема, заробітна плата на підприємствах з виробництва електричного устаткування в середньому зросла лише на 3,8% дпр, що обумовлено високою залежністю сектору від імпортних складових. З іншого боку, середня заробітна плата у текстильній промисловості та виробництві одягу зросла на 21,5% дпр. Це пояснюється подорожчанням імпортних товарів-замінників і, відповідно, зростанням попиту на вітчизняну продукцію.

Середня заробітна плата в секторі інформації та телекомунікації зросла на 31,6% дпр внаслідок високої частки доходів в іноземній валюті в галузі. Оплата праці в секторі професійної, наукової та технічної діяльності збільшилася на 21,4% дпр. Це також може бути пов'язаним з експортом послуг приватних професійних/технічних фірм. Заробітна плата в сільському господарстві зросла на 12.7% дпр – з одного боку аграрні компанії отримали вищі експортні доходи в гривневому еквіваленті, а з іншого – змушені більше платити в гривні за імпортне паливо та добрива.

Заходи з фіскальної консолідації надалі стримували зростання оплати праці в бюджетному секторі. Зокрема заробітна плата в секторі державного управління і оборони зросла на 1,7% дпр, заробітної плати освітян та медиків збільшилась відповідно на 2,9% дпр та 4,1% дпр.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Монетарна політика: Інфляція сягнула 34,5% дпр в лютому

В лютому споживча інфляція сягнула 34,5% дпр, а місячна споживча інфляція сягнула 5,3% дпм, найбільшого рівня з 1996 року. Це відображало надзвичайні коливання обмінного курсу

гривні до долара США, оскільки курс на сірому ринку зріс з понад 20 грн за долар США на початку місяця до 33 грн за долар США 26 лютого. Зростання цін на імпортовані товари, або товари, що можуть експортуватись (наприклад, хліб, олія) були природно вищими. Ціни на автомобілі та паливо зросли відповідно на 34% дпм та 20% дпм, а зростання цін на фрукти становило 17% дпм. Однак звітоване Держстатом зростання цін для майже всіх товарів не перевищувало 10%. Це стосувалось навіть більшості імпортованої побутової техніки, та потенційно експортованої олії та цукрую (хоча ціни зросли на 9-10% дпм). Водночас Держстат повідомив про помірне зростання цін на молочні продукти, м'ясо та одяг (на 1-2% дпм). Порівняно низький вплив різкого знецінення гривні (приблизно на третину протягом місяця) може відображати затримки звітності та прийняття рішень, а також дуже обмежену купівельну здатність домогосподарств. Відкладений вплив знецінення гривні та величезне зростання тарифів на комунальні послуги заплановане на квітень, найвірогідніше, призведуть до великого зростання цін принаймні у наступні два місяці.

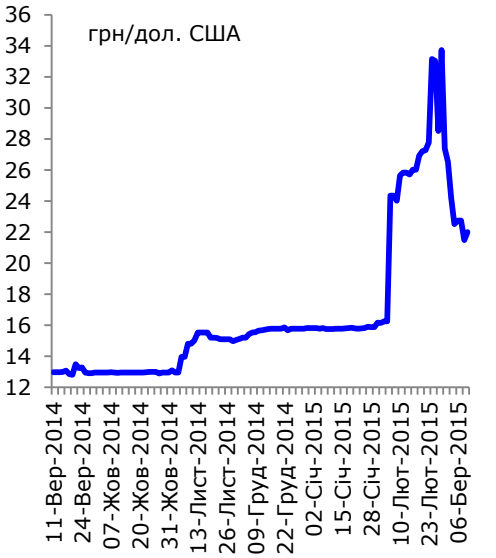
На початку березня НБУ різко збільшив облікову ставку до 30% та відповідно підвищив відсоткові ставки за депозитними сертифікатами. Через це та автоматичне підвищення обов'язкових резервів вільна ліквідність банків зменшиться, що сприятиме стабілізації обмінного курсу.

Обмінний курс: Зусилля по усуненню множинних курсів

У лютому НБУ оголосив свої плани щодо дозволу банкам проводити угоди на міжбанківському ринку за курсом, що збалансовує попит з пропозицією та дозволить обійтись без неофіційних комісій на користь продавців іноземної валюти. Раніше банки були зобов'язані закривати свої угоди по курсу близькому до 16 грн за долар США, але вони були змушені стимулювати експортерів надавати долари через неофіційні комісії або інші виплати. НБУ, найімовірніше, сподівався, що обмінний курс на «офіційному» ринку наблизиться до рівня на «сірому» та чорному ринку, а ліквідність «офіційного» ринку збільшиться. На жаль, цей крос був сприйнятий як ознака подальшого ослаблення гривні, і навіть новини про угоду з МВФ та припинення вогню на Донбасі не були достатніми для укріплення гривні. Сезонне падіння експорту зерна та несприятливі умови для експорту сталі зменшили ліквідність ринку та пропозицію іноземної валюти. Це разом з панікою та спекуляціями вибили підлогу з курсу гривні.

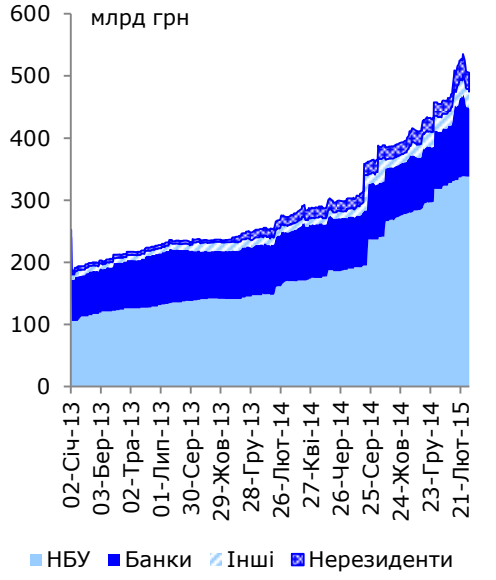
В результаті курс «офіційного» ринку та «сірий» обмінний курс зрівнялись на рівні близько 25-26 грн за дол. США на кілька днів після 6 лютого і продовжували ослаблюватись аж поки ці показники курсу не перевищили 30 грн за дол. США в кінці місяця. У відповідь НБУ запровадив дуже жорсткі адміністративні заходи, якими серед інших речей було заборонено всі авансові платежі за імпортом окрім забезпечених акредитивом інвестиційного рівня та взято під ретельний контроль всі операції по покупці валюти. Пізніше всі покупці іноземної валюти були змушені надати довідку про відсутність заборгованості по сплаті податків та доводити, що в них відсутня валюта для зовнішніх розрахунків, перед тим як отримувати іноземну валюту. Одним з практичних наслідків цих заходів було виключення більшої частини попиту на валюту з ринку, а експортери надалі були зобов'язані продавати 75% всіх надходжень в іноземній валюті. НБУ купував надлишкову пропозицію на ринку і спрямував курс до поступового повернення до «фундаментального» рівня у 22 грн за дол. США. Однак незрозуміло, чи зможе НБУ втримати курс на цьому рівні після повернення імпортерів на ринок.

Обмінний курс
(курс закриття міжбанківського ринку)

Джерело: Tullett Prebon

ОВДП, які знаходяться в обігу
(за власником)

Джерело: НБУ

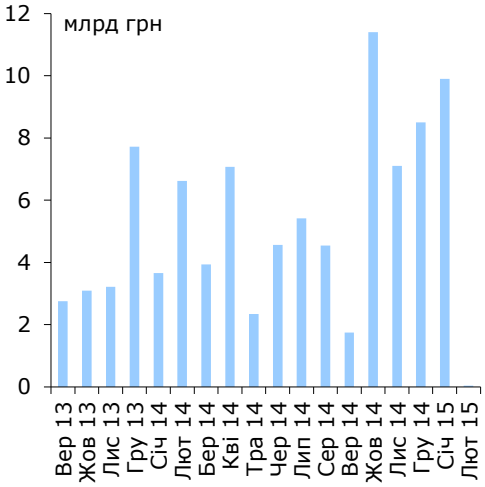
Державний борг: Уряд рекапіталізував Нафтогаз

Внутрішній борг. У лютому Міністерство фінансів розмістило дворічні ОВДП лише на суму 42,7 млн грн із середньозваженою доходністю 16,7% річних через низький попит. Воно також

випустило номіновані в дол. США короткострокові облігації на суму 298 млн дол. США із середньозваженою доходністю 8,8% річних. Цієї суми було достатньо для обслуговування номінованого в іноземній валюті боргу в цьому місяці (включаючи виплату регулярного купону за ОЗДП на суму 59,6 млн дол. США та погашення номінованих в іноземній валюті ОВДП на суму 219 млн дол. США).

У лютому уряд надав Фонду гарантування вкладів 5 млрд грн за рахунок спеціального випуску ОВДП на цю суму, а також рекапіталізував Нафтогаз на суму 10 млрд грн за рахунок випуску ОВДП.

Обсяги розміщення ОВДП у грн (без врахування рекапіталізації)

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	II 14	Бер.	Квіт.[к]	Тра.[к]	Чер.[к]	Лип.[к]	Сер.[к]	Вер.[к]	Жов.[к]	Лис.[к]	Грд.[к]	Січ.[к]	Лют.[к]
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,8	-5,0	-5,3	-5,2	-4,7	-5,0	-4,7	-5,0	-5,3	-4,6	-4,7	-5,8	-7,8	-8,6	-9,4	-10,1	-10,7	-21,3	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-13,8	-13,8	-17,8	-15,1	-14,5	-6,4	-8,9	-6,4	-5,8	-6,5	-8,9	-22,4	-4,0	-17,2	-18,6	-19,3	-21,7	-36,7	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,5	5,8	15,4	3,0	13,7	6,0	-3,9	6,0	5,0	4,7	-3,9	3,4	6,3	16,0	7,5	5,0	2,8	-2,4	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	15,9	13,4	11,2	9,8	9,5	7,7	0,8	7,7	5,6	2,9	0,8	-1,0	-4,0	-5,3	-6,8	-7,5	-8,6	-22,6	...
Середня заробітна плата	грн.	3195	3085	3289	3331	3390	3245	3488	3398	3432	3430	3601	3537	3370	3481	3509	3534	4012	3455	...
ІСЦ	% дпр	-0,2	-0,8	-0,1	-0,5	0,5	3,4	12,0	3,4	6,9	10,9	12,0	12,6	14,2	17,5	19,8	21,8	24,9	28,5	34,5
ІВЦ	% дпр	0,3	0,2	-1,6	-0,9	1,7	3,9	15,9	3,9	6,1	8,8	15,9	22,5	24,2	26,9	25,9	32,8	31,8	34,1	41,0
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	1,0	-4,7	-7,1	-6,2	-5,2	-7,7	-6,5	-6,8	-8,3	-6,4	-6,7	-6,8	-8,2	-9,1	-10,8	-12,6	-14,4	-31,6	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	5,6	-0,8	-8,3	-4,1	-3,4	-14,7	-18,6	-16,1	-19,9	-17,3	-17,3	-19,5	-22,4	-24,8	-26,3	-26,7	-27,4	-33,4	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-20,5	-4,0	-7,1	-14,2	-19,6	-1,9	-0,6	-1,9	-2,0	-2,2	-2,5	-2,7	-3,0	-3,6	-4,2	-5,1	-6,1	-0,4	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-14,4	-3,1	-5,5	-11,4	-16,4	-1,3	-0,6	-1,3	-1,2	-1,5	-1,9	-2,3	-2,7	-3,3	-4,0	-4,5	-5,2	-0,3	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	15,1	14,2	17,9	17,1	16,1	15,9	16,4	12,6	10,0	7,5	6,4	5,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	6,4	9,9	13,4	14,8	20,3	28,5	25,1	28,5	26,8	26,7	27,3	25,1	20,4	23,5	15,4	13,8	8,5	-1,9	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	20,8	16,2	15,4	15,3	16,5	18,5	17,5	20,0	17,5	17,9	17,2	16,1	16,8	16,2	16,3	16,7	16,9	17,2	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	8,15	8,12	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	9,98	11,61	11,78	11,79	11,74	12,98	13,01	12,93	14,75	15,63	15,94	24,77
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	9,92	11,64	11,64	11,81	11,76	12,95	13,02	12,95	14,70	15,62	15,81	24,48
Обмінний курс, середній	євро	10,37	10,55	10,44	10,58	10,87	12,14	13,71	13,69	16,08	16,00	16,04	15,93	17,25	16,83	16,43	18,36	19,26	18,53	27,78

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[к] дані не включають окуповану територію АР Крим

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3	182,0
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,3	0,0
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-0,5	-4,7
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5	13,7
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0	-5,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6	-3,4
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,3	-16,4
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,7	-8,1	-9,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6	3,4
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4	40,1
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0	20,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3	10,6
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3	11,0

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14	II 14[к]	III 14[к]
ВВП	млрд. грн.	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	302,9	353,0	394,7	404,3	313,0	372,7	428,2
Реальний ВВП	% дпр	5,1	3,9	6,5	5,0	2,5	3,1	−1,3	-2,3	-1,2	-1,3	-1,2	3,3	-1,1	-4,6	-5,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	13,2	14,2	16,1	18,5	7,8	12,3	11,0	5,5	6,5	9,5	8,4	6,8	5,7	-2,3	-13,2
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,0	2,9	-9,4	-6,6	3,3	4,8	9,9	1,5	1,1	-2,3	-3,3	-2,5	-9,1	6,9	-0,8
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-1,8	3,7	9,7	12,0	13,8	17,5	-5,2	-4,9	7,0	-17,4	-7,7	-5,1	-19,1	-18,5	-29,9
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	19,4	4,9	0,3	-4,1	-7,3	-8,1	-3,8	-9,6	-9,0	-14,3	-7,9	-4,1	-2,0	-7,4	-19,3
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	38,1	23,3	12,5	5,2	-3,0	9,0	4,3	-2,6	-2,4	-18,4	-0,7	-1,8	-7,0	-11,3	-32,2
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	4,9	1,3	16,7	38,1	0,5	11,5	-8,3	-4,0	5,7	20,8	-2,0	38,2	6,0	-8,8	25,9
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	7,8	3,4	4,6	-2,9	1,1	1,8	-4,8	-5,5	-9,5	-9,2	-9,8	-8,9	-6,8	-8,4	-15,2
Будівництво (реальна)*	% дпр	1,7	10,9	0,1	2,0	1,2	3,4	-15,3	-20,8	-14,9	-20,8	-11,1	-7,7	-3,9	-16,9	-26,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	9,8	2,8	6,1	3,0	3,2	4,6	0,4	-1,2	1,6	-0,2	1,9	4,7	3,1	-9,1	-17,8
Транспорт (реальна)*	% дпр	10,2	7,9	5,7	11,1	-2,3	-3,3	-8,4	-9,5	-2,7	-0,6	2,8	2,8	-5,8	-6,1	-7,1
Платіжний баланс																
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-3,1	-2,3	-6,0	-4,9	-1,3	-0,6	-1,0
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-8,3	-5,1	-12,2	-9,8	-3,8	-2,1	-2,9
Баланс товарів	млн. дол. США	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-4045	-3053	-7232	-5268	-1949	-567	-585
Баланс послуг	млн. дол. США	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	822	893	1919	480	589	142	-325
Поточні трансферти	млн. дол. США	1039	878	988	803	683	805	777	711	533	589	480	547	232	472	284
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	821	472	1199	859	-713	-292	606
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	149	113	42	207	-3	74	83	339	705	579	664	-757	-239	-53	-77
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58
Бюджет																
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,3	29,5	29,1	28,9	35,8	30,1	29,2
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3	5,1	4,7	4,9	5,2	4,8	5,0
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2	3,4	3,0	3,0	5,0	2,5	2,2
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7	9,1	8,2	8,5	8,8	9,7	8,1
Акцизні збори	% від ВВП	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,6
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,0	36,0	30,4	36,3	35,7	35,6	32,2
Поточні видатки	% від ВВП	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,7	34,1	28,5	33,5	35,2	34,6	30,5
Капітальні видатки	% від ВВП	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,7
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9	-6,3	-1,5	-7,4	0,1	-5,5	-3,3
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Ринок праці																
Середня зарплата (реальна)	% дпр	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9	9,3	8,1	5,9	3,5	-4,1	-10,9
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	8,9	5,7	2,5	4,7	1,9	-1,9	…
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	8,7	7,7	6,9	8,2	8,4	7,1	6,6	8,0	8,0	7,5	7,0	7,6	8,8	8,2	…
Банківський сектор																
Грошовий агрегат М0	% дпр	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8
Грошовий агрегат М2	% дпр	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	23,8
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Дмитро Науменко
naumenko@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Артур Ковальчук
kovalchuk@ier.kiev.ua

Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua

Костянтин Кравчук
k.kravchuk@ier.kiev.ua

Олекса Степанюк
stepaniuk@ier.kiev.ua

Віктор Гречин
grechyn@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Ганна Опанасенко
opanasenko@ier.keiv.ua

Тетяна Олійник
oliinyk@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Юлія Огаренко
ogarenko@ier.kiev.ua

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.